

ناگهان شعر

محمد باقر کلاه‌هی اهری

ماه آمد و دندان‌ها را شمرد
و عکس‌ها را در آینه رویت کرد
پرسید ما به کجا رفته‌ایم
در میان این شنزار
در این غبار
با ماه یگوتا باز آید
وانگه‌ها ما را بنگرد
که با سنگی هستیم
یا کبوتری.
***

محمد شمس لنگرودی

غمگین مشو عزیز دلم
مثل هوا کنار توام
نه جای کسی را تنگ می‌کنم
نه کسی مرا می‌بیند
نه صدای مرا می‌شنود
دوری مکن
تو نخواهی بود
من اگر نباشم.
***

رسول یونان

بارانی که روی این شهر می‌بارد
یک شب
روی استانبول نیز خواهد بارید
همین طور که روی لندن
پراگ
یا پاکو
هر کجا باشی
یک شب
به یاد نخستین دیدار
دل تو نیز خواهد شکست
مثل دل من
زیر بارانی که از ابر خاطره‌هایم بارد
***

نرگس برهمند

از آن همه اندوهی که در چمدانت
گذاشته‌ای می‌ترسم .
کاش در دی بیاید
و آن را ببرد
بعد هم عصبانی شود
در رودخانه‌ای ،
دزه‌ای
جایی
رهایش کند.
***

بی‌تا علی اکبری

مرد‌ها زیتون می‌چیدند
دخترم گوشه لباس آبی‌اش را
به دندان گرفته بود
خورشید در حیاط خلوت
در لب‌های خیس لیمو بود
نگران بودم
نگران پوست زخم‌ت دستم
نگران خواب‌هایی که از زنان تر کنم
می‌بینم
در رودبار
باران بند نمی‌آمد
و تنهایی را نمی‌توانستم
از میان انگشت‌هایش بیرون بکشم
***

الیاس علوی

شاعر افغانستانی
به خواهرم گفتم
از میدان‌ها
مخله‌های بزرگان
و بازارهای شلوغ کابل دوری کن
گفت: مرگ در این جا چون گرد در
هواست،
همه در پیچه‌ها را بندنی نیز
سرانجام به اتاقت می‌آید

روی این اصل

به معنای «بدین جهت، از این رو» غلط است و هیچ سابقه‌ی کاربردی در متون معتبر فارسی و هیچ مبنای موجهی ندارد و از کاربرد آن باید پرهیز کرد.

صفحهٔ صحیفه

هر دو واژه به یک معنی است و می‌توان آن‌ها را به جای یکدیگر به کار برد. اما در معنای اخص، صفحه به هر یک از دورویهٔ کاغذ و صحیفه به ورق کتاب (که دارای دورویه است) اطلاق می‌شود.

بر گرفته از کتاب «غلط‌نویسیم» ابوالحسن نجفی

طاهره صفارزاده؛ بنیان‌گذار شعرنیمایی دینی

در سالروز درگذشت این شاعر بلند آوازه و نخستین مترجم قرآن کریم به ۲ زبان فارسی و انگلیسی در گفت‌وگو با محسن مومنی شریف، نویسنده سرشناس، میراث ادبی او را بررسی کرده‌ایم

ال‌هه آرانیان

calture@khorasannews.com

قابل توجه درباره شاعری طاهره صفارزاده این است که او به زبان انگلیسی هم شعر سروده که در مجموعه «چتر سرخ» منتشر شده است. در پی درگذشت این مترجم و شاعر نامدار، رهبر انقلاب اسلامی در پیامی نوشتند: «درگذشت بانوی فرزانه، مترجم قرآن و نویسنده و شاعر خلاق، خانم دکتر طاهره صفارزاده را به بازماندگان گرامی ایشان و به جامعه ادبی و شعر کشور تسلیت می‌گویم. خدمات این بانوی با ایمان، به ویژه ترجمه ماندگار قرآن کریم، حسناات او را در پیشگاه حضرت حق سنگین خواهد کرد ان‌شاء... رحمت و غفران الهی بر او باد». در ادامه، گفت‌وگوی ما را با محسن مومنی شریف، داستان‌نویس و رئیس سابق حوزه هنری درباره شعر و شخصیت زنده‌یاد صفارزاده می‌خوانید.

به نظر شما این که گفته‌می‌شود طاهره صفارزاده، پایه‌گذار شعر نیمایی دینی است، درست است؟

بی‌تردید خانم صفارزاده در میان نواندیشان ادبیات که مایه‌های دینی هم داشتند، پیشرو است. به قول استاد موسوی گرمارودی میان کسانی که اهل قبله هستند و به شعر نو و شعر سپید پرداخته‌اند، خانم صفارزاده پیش‌قدم بوده و خیلی‌ها از ایشان الهام گرفته‌اند. بنابراین به نظر من این که گفته

از جمله آن‌ها می‌توان به این آثار اشاره کرد: «رهگذر مهتاب»، «طنین در دل‌تا»، «سد و بازوان»، «سفر پنجم»، «بیعت با بیداری»، «دستار با صبح»... و نکته

می‌شود خانم صفارزاده، پایه‌گذار شعر نیمایی دینی است، ادعای بی‌جایی نیست. **شعر طاهره صفارزاده چه ویژگی‌هایی دارد؟** استاد محمد کاظم کاظمی چند سال پیش در کتاب «۱۰۰ شاعر انقلاب» نقدی بر اشعار خانم صفارزاده نوشتند. آن‌چه برای من در شعر ایشان مهم است، این است که شعر صفارزاده، شعر مستول است. اندیشه در شعر ایشان غالب است؛ البته گاهی هم در فرم و ساختار اغراق کرده، ولی در کل شعر صفارزاده معناگراست و پیام‌دار. ایشان شخصیت اندیشمندی بودند که درد دین و جامعه داشتند. آن‌چه به عنوان یک زن متدین و روشنفکر در جامعه می‌دید، در شعرش بازتاب پیدا می‌کرد.

مترجم بودن خانم صفارزاده بر شعرش هم تأثیر گذاشته است؟ بله بسیار زیاد. ایشان شعرهای اولیه‌شان را به زبان انگلیسی سروده‌اند؛ یعنی شعر نو را از نیما نگرفته، بلکه از اصل و سرچشمه گرفته است.

می‌توان شعر صفارزاده را به عنوان شعری تأثیرگذار در دوره خود تلقی کرد؟

استاد صفارزاده به ویژه بر شاعران جوان انقلاب در اواخر سال ۵۹ و دهه ۶۰ تأثیر غیر قابل‌انکاری گذاشته است. کسانی مانند زنده یاد سید حسن حسینی که از سرآمدان شعر نیمایی است، همیشه به تأثیر گرفتن از خانم صفارزاده اذعان داشت.

خاطره‌ای از دوران آشنایی با ایشان دارید؟

اولین آشنایی‌ام با خانم صفارزاده به سال‌های ۶۳، ۶۴ برمی‌گردد؛ زمانی که خیلی باجایگاه ایشان در شعر آشنا نبودم. در زمان مسئولیتم در واحد آفرینش‌های ادبی حوزه هنری، بارها

نمونه‌ای از شعرهای طاهره صفارزاده:

ای سجده

ای سروبلند نیایش‌ها

هماره برپا باش

در صبح و شام

در نیمروز

در ذات خوب تو

آسایش است

که خستگی تو نمیدی‌ها را

یکبار هم می‌برد

و روح را

از مزاحمت روزمره‌ها

آزادی می‌کند

به منزل‌شان رفتیم. ایشان از مشوقان تشکیل انجمن قلم ایران بودند و بسیار به این جریان امید داشتند و ما را که جوان‌تر بودیم، مرتب به حضور می‌پذیرفتند. خانم صفارزاده به ویژه در سال‌های پایانی عمرشان شخصیتی قرآنی پیدا کرده بودند و به شدت تحت تأثیر فضای قرآن بودند. حتی لحن و نحو قرآن را در اشعار اواخر عمر ایشان می‌بینید. همان‌زمان، مشغول کار روی نهج البلاغه هم بودند. مسائل سطحی آدم‌های دنیای امروزی، دغدغه اش نبود. وقتی پیش ایشان می‌رفتیم، برای ادامه کار، روحیه، انگیزه و نشاط معنوی پیدا می‌کردیم. خاطر من هست زمانی که مسئول واحد ادبی حوزه هنری بودم، خانم صفارزاده به مناسبت ۱۷ ربیع‌الاول به هر کدام از همکاران، قرآنی را که ترجمه کرده بودند هدیه دادند. ایشان از بنیان‌گذاران حوزه هنری بودند و در حقیقت، ایده‌تشکیل چنین نهادی از سوی ایشان بود.

دغدغه‌های جدی در یک مجموعه شعر نوجوان

مجموعه هم، سال ۱۳۹۴ از بنده مجموعه شعر نوجوان «نه نخ شدم نه خرس» به همت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شد. وی می‌افزاید: شعرهای «دو چرخه فکر می‌کند به ما دوتا» در مدت چهار سال سروده شده‌اند. البته در سال ۱۳۹۹ از بنده گزیده‌ای از شعرهای نوجوان، توسط «نشر گویا» به چاپ رسید.

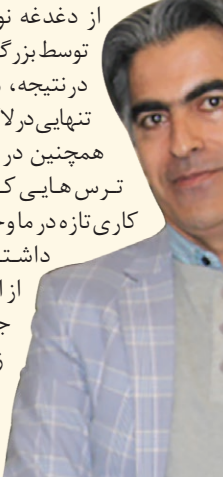
این شاعر کودک و نوجوان، خاطر نشان می‌کند: در سال‌های اخیر، شعر بیش از هر زمانی بر ایم جدی شده است. بنده معتقدم شعر نوجوان امروز باید چیزی بیشتر از بیان یک حس و حال باشد. هر چند این گونه اشعار هم بخشی از پرونده شاعری من بوده‌اند، اما هر چه پیش‌آمده بیشتر به این فکر کرده‌ام که باید شعرم به

مجموعه شعر «دو چرخه، فکر می‌کند به ما دوتا» سروده عباسعلی سپاهی یونسی، شامل ۲۱ شعر، برای رده‌سنی کودکان و نوجوانان است. از دیگر آثار سپاهی یونسی در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، می‌توان به مجموعه‌های «اولین صبح و سبب»، «یاد لبخند هایتان

هستم»، «نه نخ شدم، نه خرس»، «شاید همین اطراف باشد»، «خسته نباشی خدا جان» و «روستای من» اشاره کرد. عباسعلی سپاهی یونسی از جمله شاعرانی است که از سه دهه گذشته تا امروز با زبانی روان و ذهنی خلاق به سرودن شعر و نوشتن داستان برای کودکان، مشغول بوده و آثار فراوانی را روانه بازار کرده است. این شاعر، با شناخت کاملی که در طول سال‌های فعالیتش از کودکان و نوجوانان به دست آورده‌با در نظر گرفتن سلیقه و رعایت حوصله مخاطبانش، آثار فاحری را منتشر کرده است. این شاعر و نویسنده حوزه کودک و نوجوان درباره جدیدترین کتابش به خراسان می‌گوید: «دو چرخه فکر می‌کند به ما دوتا» جدیدترین مجموعه شعر بنده برای گروه سنی نوجوانان است که توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به چاپ رسیده است. قبل از همه گیر شدن کرونا، مجموعه‌ای شامل ۴۰ شعر نوجوان را در اختیار کانون، قرار دادم که از آن اشعار، تعداد ۲۹ شعر، گزینش و حاصلش این

داشته‌ام. در این مجموعه کتاب، بعد از دو سال، بالاخره در روزهای پایانی سال گذشته به بازار آمد. پیش از این

ادبی

استقبال از شاهنامه

در نمایشگاه کتاب بارسلون

مدیر انتشارات شمع‌ومه که پیش از این شاهنامه فردوسی را به زبان اسپانیایی ترجمه و منتشر کرده بود، از استقبال خوب اسپانیایی زبان‌ها از این کتاب در نمایشگاه کتاب بارسلون خبر داد. به گزارش ایرنا، افشین شحنة‌تبار با اشاره به این که پیش از این شاهنامه فردوسی را به زبان اسپانیایی ترجمه و منتشر کرده بودیم، گفت: با توجه به این که شاهنامه را به زبان اسپانیایی ترجمه کرده بودیم، باید در نمایشگاه بارسلون که این روزها در حال برگزاری است حاضر می‌شدیم و از این به بعد هر سال در نمایشگاه کتاب بارسلون و مادرید شرکت می‌کنیم. در این نمایشگاه به شکل مستقل شرکت کردم و فکر می‌کنم در بقیه نمایشگاه‌ها هم به شکل مستقل شرکت کنم. شحنة‌تبار با اعلام این که در نمایشگاه بارسلون موفق به امضای تفاهم‌نامه با یک ناشر اسپانیایی زبان شده است، بیان کرد: این تفاهم‌نامه برای ترجمه شاهنامه از زبان اسپانیایی به اسپانیایی کاتالان نوشته شده است. البته این دو زبان تفاوت زیادی با هم ندارند، اما این موضوع برای اسپانیایی زبان‌ها مهم است. بر اساس تفاهم‌نامه قرار شد در یک سال و نیم آینده مجموعه هفت جلدی شاهنامه به زبان اسپانیایی کاتالان بر گردانده شود. مدیر انتشارات شمع‌ومه با اشاره به استقبال خوبی که در نمایشگاه بارسلون از شاهنامه فردوسی شده است، ادامه داد: پیش از این (دوماه قبل) برنامه مفصلی در مکزیک برای معرفی شاهنامه داشتیم. همچنین در دی ماه در مکزیک، کوبا و آمریکای لاتین برنامه‌هایی برای معرفی شاهنامه به زبان اسپانیایی داریم. برنامه‌هایی نیز در ۴۰ روز آینده در شهر مادرید و سویار اسپانیا داریم که با معرفی شاهنامه به زبان اسپانیایی مرتبط می‌شود.

دیدگاه

علاقه میان سال‌ها

به فضای عاطفی شعر مشیری

یک منتقد ادبی گفت: افرادی که میان سال و سال‌خورده هستند به حس عاطفی و عاشقانه‌ای که در زبان مشیری است، علاقه دارند؛ این در حالی است که جوانان دهه ۸۰ و ۹۰ با شعرهای او آشنا نیستند. به گزارش ایرنا، محمود معتقدی بابیان این که فریدون مشیری بیشتر در قالب چهارپاره شعری سرود افزود: مشیری فضای عاطفی خاصی در شعر خود دارد به عبارتی آسمان، ستاره‌ها و زمینش شبیه هم است. به‌طور کلی از سال ۵۷ به بعد فضای شعر و ترانه‌اش تا حد زیادی مورد استقبال قرار گرفت. شعرهای مشیری بیشتر در نظر افرادی زیباست که جنبه الفت و فضای نوستالژی قدیم را دوست دارند. به گفته این منتقد ادبی، شعر مشیری زبان عاطفی خاص خود را دارد و جوان‌ها کمتر سراغ آن می‌روند. به‌ویژه در چهار دهه اخیر، شعر او بیشتر مورد توجه قرار گرفت. بیشتر افرادی که میان سال و سال‌خورده هستند به حس عاطفی و عاشقانه‌ای که در زبان مشیری است، علاقه دارند. این در حالی است که جوانان دهه ۸۰ و ۹۰ با شعرهای او آشنا نیستند. وی اظهار کرد: بدیهی است شاعران جوانی داریم که در حوزه غزل سرایی و شعر آزاد فعال و نامدار هستند. در ده دهه اخیر استعدادهای تازه‌بازبان‌تاز، تر و چیدمان جدید واژه‌ها به میدان آمدند. به‌طور مثال کمتر جوانی را می‌بینیم که شعر نیمایی را دنبال کند، اما طبیعی است که در این سال‌ها در فضای شعر آزاد اشعاری بودند و سعی کردند و جو موسیقایی زبان را قوی‌تر از معنای آن به کار ببرند و این مسئله را به مخاطب یادآور شوند. زمانی معناگرایی در شعر مقوله مهمی بود و الان بیشتر فرم‌گرایی و شکل‌گرایی اهمیت دارد. معتقدی با تأکید بر تأثیر فضای اجتماعی بر شعر گفت: بدیهی است فضای اجتماعی تأثیر زیادی بر فعالیت شاعرانی داشته باشد که در این روزها فعالیت می‌کنند. پیش از این هم این مسئله را در شعر امیر هوشنگ ابتهاج و حسین منزوی دیدیم. آن‌ها بیشتر به فضای اجتماعی و سیاسی علاقه دارند تا آن را بازتاب دهند. این باعث شده شعر این شاعر‌ها برگرفته از شرایط پیرامونی و فضای اجتماعی باشد.